

Opinia do ustawy o praktykach absolwenckich
(druk nr 590)

I. Cel i przedmiot ustawy

Opiniowana ustawa określa zasady odbywania praktyki absolwenckiej, której celem jest ułatwienie absolwentom uzyskiwania doświadczenia i nabywania umiejętności praktycznych niezbędnych do wykonywania pracy.

Zakres podmiotowy uprawnionych do odbywania praktyki absolwenckiej został ograniczony do osób, które ukończyły co najmniej szkołę ponadgimnazjalną lub posiadają świadectwo ukończenia szkoły za granicą, uznane za równorzędne świadectwu ukończenia polskiej szkoły ponadgimnazjalnej, oraz w dniu rozpoczęcia praktyki nie ukończyły 30. roku życia.

Praktyka absolwencka odbywana będzie w oparciu o szczególny typ umowy zawieranej pomiędzy praktykantem a osobą przyjmującą na praktykę. Zgodnie z ustawą pisemna umowa o praktykę absolwencką powinna określać w szczególności rodzaj wykonywanej pracy, okres odbywania praktyki, tygodniowy wymiar czasu pracy oraz wysokość świadczenia pieniężnego w przypadku, gdy praktyka odbywana będzie odpłatnie. Jednocześnie ustawa zawiera przepis, zgodnie z którym wysokość miesięcznego świadczenia pieniężnego nie będzie mogła przekraczać dwukrotnej wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Umowa o praktykę absolwencką nie może być zawarta na okres dłuższy niż 3 miesiące. Zawarcie kolejnej umowy pomiędzy praktykantem a tym samym podmiotem przyjmującym na praktykę możliwe będzie tylko na łączny okres nieprzekraczający 3 miesięcy.

W zakresie rozwiązania umowy o praktykę absolwencką ustawa wprowadza zasadę, zgodnie z którą umowa może być rozwiązana na piśmie w każdym czasie w przypadku, gdy praktyka odbywana jest nieodpłatnie, natomiast jeżeli praktyka odbywana jest odpłatnie rozwiązanie umowy następuje na piśmie z zachowaniem siedmiodniowego terminu wypowiedzenia.

Ustawa wyłącza stosowanie do praktyki absolwenckiej przepisów prawa pracy z wyjątkiem przepisów Kodeksu pracy dotyczących równego traktowania w zatrudnieniu (art. 18^{3a}-18^{3e}), dobowego i tygodniowego czasu pracy (art. 129 § 1, art. 131 § 1), dobowego i tygodniowego odpoczynku (art. 132 § 1, art. 133 § 1), przerwy w pracy (art. 134) oraz pracy w porze nocnej (art. 151⁷).

Ustawa wprowadza ponadto zakaz przyjmowania na praktykę w celu wykonywania pracy szczególnie niebezpiecznej. Nakłada również na podmiot przyjmujący na praktykę obowiązek zapewnienia praktykantowi bezpiecznych i higienicznych warunków odbywania praktyki, w tym odpowiednich środków ochrony indywidualnej, dostosowanych do rodzaju pracy i zagrożeń związanych z odbywaniem praktyki, a także obliguje podmiot przyjmujący na praktykę do wystawienia praktykantowi, na jego wniosek, pisemnego zaświadczenia o rodzaju wykonywanej pracy i umiejętnościach nabytych w trakcie odbywania praktyki.

Przedmiotowa ustawa nowelizuje ustawę z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych nakładając na podmiot przyjmujący na praktykę obowiązek poboru zaliczek miesięcznych od świadczeń pieniężnych wypłaconych z tytułu odbywania praktyki. Zgodnie z nowelą zaliczkę od przychodów pobierać się będzie stosując najniższą stawkę podatkową. Ponadto opiniowana ustawa zmienia w niezbędnym zakresie ustawę z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych, a także ustawę z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach uznając za wypadek uzasadniający przyznanie świadczeń nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło przy odbywaniu praktyki absolwenckiej.

Ustawa wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Projekt ustawy, pochodzący z przedłożenia poselskiego (druk sejmowy nr 1701), stanowił przedmiot prac sejmowej Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży, Komisji Polityki Społecznej i Rodziny oraz Komisji Gospodarki.

W trakcie prac w Sejmie zrezygnowano w szczególności z przepisu umożliwiającego wliczanie okresu odbywania praktyki do okresu zatrudnienia u danego pracodawcy w przypadku zatrudnienia praktykanta przez podmiot przyjmujący na praktykę bezpośrednio po zakończeniu praktyki; wyeliminowano przepis wyłączający stosowanie ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy do cudzoziemców odbywających praktykę; zrezygnowano z przepisu wskazującego dzień 31 grudnia 2012 r. jako datę utraty mocy obowiązującej ustawy.

Na etapie drugiego czytania zgłoszone zostały dalsze poprawki o charakterze merytorycznym (druk sejmowy nr 2011-A). Miały one na celu przede wszystkim: zagwarantowanie praktykantowi, będącemu osobą bezrobotną bez prawa do zasiłku, świadczenia pieniężnego w wysokości nie niższej niż zasiłek dla bezrobotnych; nakładały na podmiot przyjmujący na praktykę obowiązek prowadzenia rejestru zawartych umów oraz zaświadczeń potwierdzających odbycie praktyki, a także obliżowały podmiot przyjmujący na praktykę praktykanta będącego osobą bezrobotną do zgłoszenia faktu zawarcia umowy do powiatowego urzędu pracy w ciągu 7 dni od dnia zawarcia umowy. Poprawki te nie uzyskały jednak poparcia Izby.

Ustawa została uchwalona przez Sejm na 44. posiedzeniu w dniu 26 czerwca 2009 r. w brzmieniu zawartym w sprawozdaniu komisji (druk sejmowy nr 2011).

III. Uwagi szczegółowe

1. W art. 2 ust. 1 ustawy wskazano, że podmiotem uprawnionym do przyjęcia praktykanta na praktykę może być osoba fizyczna i osoba prawna. Należałoby rozważyć uzupełnienie katalogu tych podmiotów o jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej. Ponadto dla zapewnienia większej czytelności przepisu oraz uwzględniając zasadę, iż jedna jednostka redakcyjna powinna zawierać jedną samodzielną myśl ustawodawcy (§ 55 Zasad techniki prawodawczej), proponuje się przeredagowanie przepisu art. 2 ust. 1 i dodanie ust. 1a.

Propozycje poprawek:

- w art. 2:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

"1. Podmiotem przyjmującym na praktykę może być osoba fizyczna, osoba prawna albo jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej.",

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

"1a. Praktykantem może być osoba, która ukończyła co najmniej szkołę ponadgimnazjalną i w dniu rozpoczęcia praktyki nie ukończyła 30. roku życia.",

c) w ust. 2 wyrazy "ust. 1" zastępuje się wyrazami "ust. 1a";

Konsekwentnie należałoby również dokonać korekty w art. 5 ust. 1 ustawy. Umowę o praktykę zawiera bowiem nie praktykant, ale osoba, która może być praktykantem (praktykantem stanie się ona dopiero po podpisaniu umowy).

Propozycja poprawki:

- w art. 5 w ust. 1 wyrazy "zawieranej pomiędzy praktykantem" zastępuje się wyrazami "zawartej pomiędzy osobą, o której mowa w art. 2 ust. 1a,";

2. Przepis art. 3 ust. 2 ustawy określa maksymalną wysokość miesięcznego świadczenia pieniężnego dla praktykanta jako dwukrotność minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalanego na podstawie "odrębnych przepisów". Zgodnie z § 156 Zasad techniki prawodawczej przy formułowaniu odesłań należy jednoznacznie wskazać przepis lub przepisy prawne, do których się odsyła. W związku z tym, że wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalana jest na podstawie ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, proponuje się wprowadzenie następującej poprawki.

Propozycja poprawki:

- w art. 3 w ust. 2 wyrazy "odrębnych przepisów" zastępuje się wyrazami "ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. Nr 200, poz. 1679, z 2004 r. Nr 240, poz. 2407 oraz z 2005 r. Nr 157, poz. 1314)";

3. W art. 4 wprowadzona została zasada (z określonymi wyjątkami) wyłączająca stosowanie do praktyki absolwenckiej przepisów prawa pracy. Proponuje się zmianę redakcji poprzez sformułowanie przepisu od strony pozytywnej, wymieniając przepisy Kodeksu pracy, które znajdują **odpowiednie** zastosowanie do praktyki absolwenckiej.

Jednocześnie w art. 6 ustawy na przyjmującego na praktykę nałożony został obowiązek zapewnienia praktykantowi bezpiecznych i higienicznych warunków odbywania praktyki "na dotyczących pracowników zasadach określonych w odrębnych przepisach". Takie sformułowanie przepisu może powodować wątpliwości interpretacyjne, szczególnie jeśli weźmiemy pod uwagę, że art. 4 ustawy wyłącza stosowanie w przypadku praktyk absolwenckich działu dziesiątego Kodeksu pracy (Bezpieczeństwo i higiena pracy), co jak się

wydaje, nie jest zgodne z wolą ustawodawcy. Przyjmując założenie, że odesłanie zawarte w art. 6 dotyczy przepisów tego działu, należałoby rozważyć skreślenie art. 6 przy jednoczesnym uzupełnieniu treści art. 4. Proponowana poniżej poprawka uzupełnia katalog przepisów Kodeksu pracy, które powinny znaleźć odpowiednie zastosowanie do praktyki absolwenckiej, o następujące przepisy dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy: art. 207 - 225 (rozdział I - Podstawowe obowiązki pracodawcy, rozdział II – Prawa i obowiązki pracownika, rozdział III – Obiekty budowlane i pomieszczenia pracy, rozdział IV – Maszyny i urządzenia techniczne, rozdział V – Czynniki oraz procesy pracy stwarzające szczególne zagrożenie dla zdrowia lub życia) oraz art. 237³ – 237¹⁰ (rozdział VIII – Szkolenie, rozdział IX – Środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie robocze).

Z katalogu przepisów Kodeksu pracy dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy proponuje się natomiast wyłączyć: art. 226 - 237¹ (rozdział VI – Profilaktyczna ochrona zdrowia, rozdział VII – Wypadki przy pracy i choroby zawodowe) oraz art. 237¹¹ - 237¹⁵ (rozdział X – Służba bezpieczeństwa i higieny pracy, rozdział XI – Konsultacje w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz komisja bezpieczeństwa i higieny pracy, rozdział XII - Obowiązki organów sprawujących nadzór nad przedsiębiorstwami lub innymi jednostkami organizacyjnymi państwowymi albo samorządowymi, rozdział XIII - Przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy dotyczące wykonywania prac w różnych gałęziach pracy).

Należy jednak zastrzec, że katalog przepisów zawarty w niżej przedstawionej poprawce stanowi jedynie propozycję i może zostać odpowiednio zmodyfikowany (zawężony bądź rozszerzony) w kierunku zgodnym z intencją ustawodawcy.

Propozycje poprawek:

- art. 4 otrzymuje brzmienie:

"Art. 4. Do praktyki stosuje się odpowiednio art. 18^{3a}–18^{3c}, art. 129 § 1, art. 131 § 1, art. 132 § 1, art. 133 § 1, art. 134, art. 151⁷, art. 207 – 225 oraz art. art. 237² – 237¹⁰ ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.).";

- skreśla się art. 6;

4. Przepis art. 5 ust. 6 ustawy określa tryb wcześniejszego rozwiązania umowy o praktykę absolwencką. Wykładnia językowa pkt 1, który dotyczy rozwiązania umowy, gdy praktyka odbywana jest bezpłatnie, prowadzi do wniosku, że strony mogą w każdym czasie

rozwiązać umowę przez **porozumienie** zawarte w formie pisemnej. Wydaje się, że takie rozumienie przepisu odbiega od woli ustawodawcy.

Po pierwsze, zgodnie z art. 5 ustawy umowę o praktykę absolwencką zawiera się w formie pisemnej. W związku z tym, na podstawie art. 77 § 2 Kodeksu cywilnego jej rozwiązanie za zgodą obu stron powinno być stwierdzone pismem. Powtórzenie normy kodeksowej byłoby niczym nieuzasadnione.

Po drugie brzmienie pkt 2 sugeruje, że ustawodawca, formułując pkt 1 miał na myśli rozwiązanie przez oświadczenie jednej strony, a nie rozwiązanie umowy za porozumieniem stron. Przepis pkt 2 *in fine* określa termin wypowiedzenia. Z istoty wypowiedzenia wynika, że rozwiązanie, o którym mowa w pkt 2 jest jednostronną czynnością prawną. Ponieważ obydwie punkty mają zbliżone brzmienie ("umowa może być rozwiązana na piśmie") z wyjątkiem wyrazów końcowych, nasuwa się wniosek, że również w pkt 1 intencją ustawodawcy było umożliwienie stronom rozwiązania umowy przez jednostronne oświadczenie.

Aby więc dokładnie urzeczywistnić wolę ustawodawcy należy przepis przereklamować tak, aby jednoznacznie dawał każdej ze stron prawo do rozwiązania umowy przez złożenie oświadczenia drugiej stronie.

Ponadto w omawianym przepisie wskazano formę pisemną, jako właściwą do rozwiązania lub wypowiedzenia umowy. Jest to powtórzenie normy wyrażonej w przywoływanym wyżej art. 77 § 2 Kodeksu cywilnego, który stanowi, że jeżeli umowa została zawarta w formie pisemnej, jej rozwiązanie za zgodą obu stron, jak również odstąpienie od niej albo jej wypowiedzenie powinno być stwierdzone pismem. Zgodnie z § 4 ust. 1 Zasad techniki prawodawczej nie należy powtarzać przepisów zamieszczonych w innych ustawach.

Propozycja poprawki:

- w art. 5 w ust. 6:
 - a) w pkt 1 wyrazy "na piśmie w każdym czasie" zastępuje się wyrazami "przez złożenie oświadczenia drugiej stronie",
 - b) w pkt 2 wyrazy "na piśmie" zastępuje się wyrazami "przez złożenie oświadczenia drugiej stronie";

5. W przepisie art. 8 pkt 2 lit. a, wprowadzającym zmianę w art. 35 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, posłużono się skrótem w odniesieniu do instytucji praktyki absolwenckiej. Należy nadmienić, że skrót "praktyka" sformułowany został na

potrzeby ustawy głównej natomiast w innych ustawach należy posługiwać się pełną nazwą danej instytucji, w tym przypadku określeniem "praktyka absolwencka". Analogiczna uwaga dotyczy art. 10 ustawy o praktykach absolwenckich, wprowadzającego zmianę w art. 2 ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach.

Ponadto ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych w art. 35 posługuje się określeniem "świadczenia **wypłacane**", a nie "**wypłacone**". W celu wyeliminowania niekonsekwencji terminologicznej należałoby dokonać stosownej korekty.

Propozycja poprawki:

- w art. 8 w pkt 2 w lit. a, w pkt 8:
 - a) po wyrazach "na praktykę" dodaje się wyraz "absolwencką",
 - b) wyraz "wypłaconych" zastępuje się wyrazem "wypłacanych";

6. Sformułowane w art. 8 pkt 2 lit. a (art. 35 ust. 1 pkt 8 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych) odesłanie do ustawy o praktykach absolwenckich jest kolejnym odesłaniem do tego aktu normatywnego w związku z tym, zgodnie z § 158 ust. 1 Zasad techniki prawodawczej, nie jest konieczne przytaczanie oznaczenia rocznika, numeru i pozycji dziennika urzędowego.

Propozycja poprawki:

- w art 8 w pkt 2 w lit. a, w pkt 8 skreśla się wyrazy "(Dz. U. ... Nr..., poz...)";

7. Dążąc do zapewnienia większej czytelności przepisu art. 10 (dot. art. 2 ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach), mając jednocześnie na względzie uwagę zawartą w pkt 5 niniejszej opinii proponuje się wprowadzenie następującej poprawki redakcyjnej.

Propozycja poprawki:

- w art. 10, w pkt 15 wyrazy "praktyk przez praktykanta, o którym mowa w art. 2 ust. 1" zastępuje się "praktyki absolwenckiej w rozumieniu".

Iwona Kozera

Młodszy legislator